

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova
Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”

APROB

Negrean Mariana, directoare
CEMF „Raisa Pacalo”

ef
„ 17 ” *mai* 2023

CURRICULUMUL STAGIULUI DE PRACTICĂ

P.06.O.044 Practica ce precede probele de absolvire

Specialitatea 91320. Obstetrică

Calificarea Moașă MD/5/0913/003

2023

Aprobat:

La ședința Consiliului metodic-științific din 16 mai 2023,

COBÎLEANSCHI Svetlana, directoare adjunctă pentru activitatea educațională, didactică și metodică _____.

La ședința comună a catedrelor *Obstetrică și ginecologie, Discipline terapeutice, Discipline pediatrie, Nursing, Discipline chirurgicale* din 10 mai 2023,

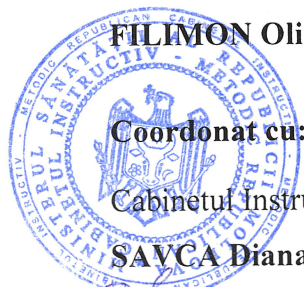
SULIMA Tatiana, șefa catedrei Obstetrică și ginecologie _____

TOMULESCU Liuba, șefa catedrei Discipline terapeutice _____

CUCIERU Elena, șefa catedrei Discipline pediatrie _____

PALAMARI Larisa, șefa catedrei Nursing _____

FILIMON Olimpia, șefa catedrei Discipline chirurgicale _____

Coordonat cu:

Cabinetul Instructiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății,

SAVCA Diana, șefa Cabinetului Instructiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății

_____, „17” mai 2023.

Autorii:

SULIMA Tatiana, șefa catedrei Obstetrică și ginecologie, profesoară la disciplina Obstetrică și ginecologie cu nursing specific, grad didactic superior.

CRÎȚCHI Tatiana, directoare adjunctă pentru instruirea practică, grad managerial doi, profesoară la Discipline igiene, grad didactic superior.

COBÎLEANSCHI Svetlana, directoare adjunctă pentru activitatea educațională, didactică și metodică, grad managerial întâi, profesoară la unitatea de curs Boli infecțioase cu nursing specific, grad didactic superior.

CRECIUN Galina, profesoară la disciplina Medicină internă, geriatrie cu nursing specific, grad didactic superior.

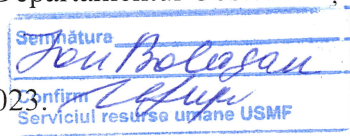
CUCIERU Elena, șefa catedră Discipline pediatrie, profesoară la disciplina Pediatrie cu nursing specific, grad didactic superior.

FILIMON Olimpia, șefa catedră Discipline chirurgicale, profesoară la Discipline chirurgicale, grad didactic superior.

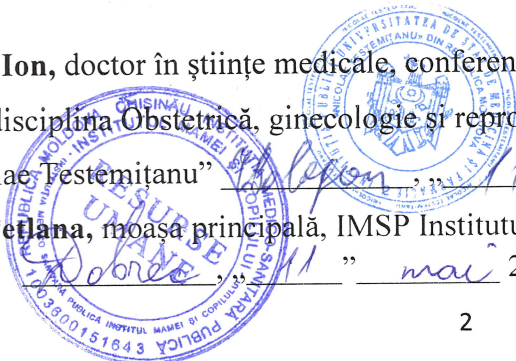
Recenzenți:

BOLOGAN Ion, doctor în științe medicale, conferențiar universitar, Departamentul Obstetrică și ginecologie, disciplina Obstetrică, ginecologie și reproducere umană,

USMF „Nicolae Testemițanu” _____ „11” mai 2023.

DOBREA Svetlana, moașa principală, IMSP Institutul Mamei și Copilului, categoria superioară în specialitate. _____ „11” mai 2023.

CUPRINS

I. PRELIMINARII	2
II. MOTIVAȚIA, UTILITATEA STAGIULUI DE PRACTICĂ PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ.....	3
III. COMPETENȚE PROFESIONALE SPECIFICE STAGIULUI DE PRACTICĂ.....	4
IV. ADMINISTRAREA STAGIULUI DE PRACTICĂ.....	5
V. DESCRIEREA PROCESULUI DE DESFĂȘURARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ	5
VI. SUGESTII METODOLOGICE.....	9
VIII. SUGESTII DE EVALUARE A STAGIILOR DE PRACTICĂ	10
VIII. CERINȚE FAȚĂ DE LOCURILE DE PRACTICĂ	14
IX. RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR.....	17
X. ANEXE	20

I. PRELIMINARII

În Republica Moldova, învățământul profesional medical postsecundar și postsecundar nonterțiar joacă un rol esențial în sistemul de educație medicală, contribuind la pregătirea specialiștilor cu studii medii de specialitate pentru a deservi sectorul sănătății, cu un accent deosebit pe sănătatea reproductivă. Moașele formate în cadrul programului de formare profesională Obstetrică sunt pregătite să ofere îngrijiri medicale personalizate în domeniul sănătății reproductivă, atât în plan preventiv, cât și în ceea ce privește, tratamentul și îngrijirile în acest domeniu.

Moașele sunt calificate să acorde servicii în domeniul sănătății reproductivă, inclusiv asistență în timpul sarcinii, nașterii și perioadei postpartum, consiliere în planificarea familială, îngrijirea copilului nou-născut și gestionarea problemelor de sănătate specific legate de reproducere. Ele au un rol semnificativ în echipa medicală și contribuie la asigurarea sănătății reproductivă a femeilor și a familiilor.

Această pregătire medicală este esențială pentru îmbunătățirea serviciilor de sănătate reproductivă din Republica Moldova, având un impact pozitiv asupra sănătății reproductivă a femeilor și a comunităților în ansamblu. Moașele sunt cheia în asigurarea unui proces de naștere sigur și a îngrijirii sănătății reproductivă în țară.

Curriculumul *Practica ce precede probele de absolvire* pentru elevii programului de formare Obstetrică, calificarea Moașă, joacă un rol esențial în pregătirea și dezvoltarea competențelor practice ale viitorilor specialiști medicali în acest domeniu. Acest stagiul practic are un impact semnificativ asupra formării lor, deoarece oferă oportunitatea de a aplica cunoștințele teoretice și abilitățile dobândite în cadrul programului de studii într-un mediu clinic real.

Curriculumul pentru stagiul practic este, așadar, un instrument cheie în pregătirea elevilor pentru a deveni moașe calificate și pentru a asigura că aceștia își pot îndeplini responsabilitățile în domeniul obstetricii și ginecologiei în mod eficient și etic.

Procesul de instruire practică la programul de formare Obstetrică, calificarea Moașă se organizează în corespundere cu documentele legislative și normative din țară, prin coordonarea și racordarea la cerințele europene, care promovează calitatea pregătirii cadrelor medicale vocaționale:

1. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova, 2021, Hotărârea Guvernului Nr. 208 din 30.09.2021; în: Monitorul Oficial, 2021, nr. 239-248, art. 463.
2. Plan-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, Ordinul Ministerului Educației RM nr. 1205 din 16.12.2015; [ordin cu anexa plan cadru.pdf \(gov.md\)](#).
3. Profilul ocupațional la programul de formare profesională 91320 Specialitatea Obstetrică Calificarea Moașă, validat prin Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM Nr. 964 din 17.08.2018 [citat 18.09.2022]. https://cemf.md/upload/PROFIL_OCUPAIONAL/2018_2019/Prof.ocup.c.Obstetr.sp.Moasa.PDF
4. Standardul calificării Moașă, Nivel 5, Domeniul de formare profesională Îngrijirea bolnavilor și obstetrică, aprobat prin ordinul MECC al RM nr. 1817 din 18.12.2018 https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_5_cncrm_moasa.pdf
5. *Planul de învățământ* la Specialitatea Obstetrică 91320, calificarea Moașă aprobat de MS RM și MEC RM, 2022.
6. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, Ordinul Ministrului Educației nr. 1086 din 29 decembrie 2016.

În elaborarea Curriculumului *Practica ce precede probele de absolvire* s-a ținut cont de următoarele principii:

- valorificarea paradigmelor educaționale moderne în corelație cu viziunea și misiunea învățământului medical postsecundar și postsecundar nonterțiar;
- asigurarea corelației cu cerințele sistemului ocrotirii sănătății;
- complementaritatea funcțională dintre tradițiile învățământului medical profesional, imperativele modernizării și condițiile de realizare a procesului educațional;
- asigurarea continuității și coerenței între nivelurile educaționale;
- posibilitatea accederii la niveluri mai înalte ale calificării profesionale;
- corelarea etapelor funcționale ale dezvoltării curriculare: proiectare, implementare, evaluare;
- orientarea formării medicale postsecundare spre finalități, exprimate în termeni de competență;
- armonizarea cu tendințele Uniunii Europene și ale Organizației Mondiale ale Sănătății de dezvoltare a învățământului medical postsecundar și postsecundar nonterțiar.

Beneficiarii curriculumului sunt:

- cadrele didactice din colegiile de medicină din țară;
- autorii de ghiduri metodologice;
- elevii care își fac studiile la specialitatea *Obstetrică*, calificarea *Moașă*;
- membrii comisiilor pentru examenele de calificare;
- membrii comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării, dobândite în contexte nonformale și informale.

II. MOTIVAȚIA, UTILITATEA STAGIULUI DE PRACTICĂ PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Procesul de instruire în instituțiile de învățământ profesional tehnic medical este unul dinamic, bine structurat, organizat și sensibil la cerințele societății și practicii medicale, iar specialiștii pregătiți corespund standardelor naționale de calificare. Actuala concepție a procesului educațional prevede nu numai acumularea de cunoștințe la specialitate, dar și formarea, dezvoltarea competențelor de îngrijire, comunicare, consiliere, abilităților creative și manageriale, care permit viitoarelor moașe să se încadreze plener în activitățile practice profesionale, în promovarea reformelor din domeniul medicinei moderne.

În formarea viitoarelor moașe prin instruirea practică, se pune accentul pe activitatea elevilor în instituțiile medicale de profil.

Practica ce precede probele de absolvire pentru program de formare Obstetrică, calificarea Moașă este un stagiul practice deosebit de util din mai multe motive:

1. Aplicarea cunoștințelor teoretice: Prin practică, elevii vor avea oportunitatea de a aplica cunoștințele teoretice acumulate în timpul anelor de studii. Aceasta vor ajuta elevii să înțeleagă și să integreze mai bine informațiile, să le pună în context și să le transforme în abilități practice.
2. Dezvoltarea abilităților practice: În timpul stagiului de practică, elevii vor învăța și exersa abilitățile practice, necesare pentru a fi un specialist eficient, cum ar fi monitorizarea mamei și a fătului, asistența la naștere, acordarea de consiliere și îngrijire post-natală. Aceste abilități sunt fundamentale în domeniul moșitului.
3. Experiența în gestionarea cazurilor reale: Stagiul de practică oferă posibilitatea de a lucra cu femei gravide, nou-născuți și familiile acestora în situații reale de îngrijire medicală. Acest lucru ajută la dobândirea experienței în gestionarea diferitelor scenarii și complicații care pot apărea în timpul sarcinii și nașterii.

4. Dezvoltarea abilităților de comunicare și relaționare: Stagiul de practică ajută la dezvoltarea abilităților esențiale de comunicare, empatie și relaționare cu pacienții. Acestea sunt cruciale în stabilirea unei relații de încredere cu femeile însărcinate și familiile acestora.
5. Pregătirea pentru examenul de absolvire: Experiența practică consolidează pregătirea pentru probele de absolvire, deoarece pun elevii în situații reale care sunt similare cu cele care pot fi întâlnite în cariera de moașă.
6. Feedback și îndrumare: Stagiul de practică oferă oportunitatea de a primi feedback și îndrumare din partea profesioniștilor experimentați din domeniul asistenței medicale materno-infantile. Acest feedback ajută la îmbunătățirea abilităților de creștere ca profesioniști.
7. Contribuția la îmbunătățirea sănătății materno-infantile: Prin practică, elevii contribuie la îmbunătățirea îngrijirii materno-infantile și la reducerea ratei de complicații în timpul sarcinii și nașterii.

Practica ce precede probele de absolvire este un compartiment ponderal în dezvoltarea viitorilor specialiști medical și îți oferă oportunitatea de a dobândi experiență, abilități și încredere pentru începe cariera de moașă cu succes.

Practica ce precede probele de absolvire este realizată în semestrul VI de studii, cu o durată de 21 săptămâni și se creditează cu 25 credite (750 ore, respectiv 1 credit valorificat cu 30 ore). *Practica ce precede probele de absolvire* este desfășurată în secțiile de profil obstetrical și ginecologic, asociații medico-teritoriale:

1. secție cu profil obstetrical-ginecologic – 90 zile
2. asistență medicală primară – 15 zile

Personalul medical mediu de specialitate și superior de profil supraveghează și monitorizează activitatea elevilor în scopul asigurării calității și siguranței actului medical.

Evaluarea manoperelor practice este efectuată de asistenții medicali în baza protocoalelor instituționale, *Procedurilor Operaționale și Protocoalelor/algorithm al deprinderilor practice, ediția a II-a, Chișinău, 2017.*

Practica ce precede probele de absolvire este etapa finală de consolidare a competențelor profesionale a viitorilor moașe. Această formă de instruire practică asigură aprofundarea competențelor profesionale specifice calificării: *diagnosticarea și acordarea asistenței medicale necesare gravidelor, parturientelor, lăuzelor, bolnavelor cu afecțiuni ginecologice; aplicarea îngrijirilor medicale orientate spre pacient; acordarea asistenței medicale de urgență în diverse stări patologice.*

III. COMPETENȚE PROFESIONALE SPECIFICE STAGIULUI DE PRACTICĂ

CPS1. Aplicarea principiilor de îngrijiri medicale în baza criteriilor ce țin de cadrul juridic, economic și ecologic.

CPS2. Organizarea activității profesionale în bază de cooperare și colaborare în cadrul echipei multidisciplinare.

CPS3. Comunicarea, consilierea și susținerea pacienților în probleme relevante de sănătate și sociale.

CPS4. Autoinstruirea și educația profesională continuă din perspectiva reformelor din domeniul sănătății reproducerii în scopul depășirii provocărilor profesionale.

CPS5. Acordarea asistenței medicale necesare gravidelor, parturientelor, lăuzelor, nou-născutului conform nevoilor de sănătate în baza cunoștințelor științific argumentate.

CPS6. Aplicarea îngrijirilor medicale orientate spre pacient și evaluarea îngrijirilor aplicate.

CPS7. Acordarea asistenței medicale necesare bolnavelor cu afecțiuni ginecologice conform nevoilor de sănătate în baza cunoștințelor științific argumentate.

CPS8. Acordarea asistenței medicale de urgență în diverse stări patologice obstetricale și ginecologice conform protocoalelor clinice naționale.

CPS9. Promovarea modului sănătos de viață în sănătatea reproducerii.

IV. ADMINISTRAREA STAGIULUI DE PRACTICĂ

Codul stagiului de practică	Denumirea stagiului de practică	Semestrul	Numărul de săptămâni	Numărul de ore	Perioada	Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
P.06.O.044	Practica ce precede probele de absolvire	VI	21	750	Ianuarie -Iunie	Prezentarea portofoliului și a raportului stagiului de practică	25

V. DESCRIEREA PROCESULUI DE DESFĂȘURARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ

Activități/sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
UC1. Inițierea elevilor cu cerințele față de realizarea stagiului de practică, documentația și regulile tehnicii securității muncii.	Agenda formării profesionale	Prezentarea agendei de formare profesională	7 ore
UC2. Respectarea obligațiilor de serviciu a moașei pe perioada instruirii practice.	Fișa de post a moașei	Prezentarea fișei de post a moașei	14 ore
UC3. Completarea documentației secției de internare și introducerea datelor în baza de date.	Lista cu documente din secția de internare	Prezentarea listei de documente elaborată	7 ore
UC4. Primirea și înregistrarea gravidelor, parturientelor, ginecopatelor în secția de internare.	Fișa medicală completată	Prezentarea fișei medicale	7 ore
UC5. Determinarea și înregistrarea datelor antropometrice, termometriei și indicilor vitali.	Foaia de temperatură completată	Prezentarea foii de temperatură	14 ore
UC6. Realizarea examenului obstetrical extern (determinarea dimensiunilor bazinului, înălțimii	Examenul obstetrical extern realizat	Evaluarea respectării algoritmului	35 ore

fundului uterin, circumferinței abdomenului, auscultarea bătăilor cordului fetal, palparea după Leopold).		manoperelor	
UC7. Pregătirea fizică și psihică a gravidelor, lăuzelor pentru investigații instrumentale, de laborator și imagistice.	Paciente pregătite către investigații de laborator/ instrumentale/ funcționale	Evaluarea respectării algoritmului manoperelor	14 ore
UC8. Asistarea pacientei în cursul investigațiilor instrumentale, de laborator și imagistice.	Registrul pentru selecția investigațiilor indicate pacienților	Prezentarea registrului	14 ore
UC9. Recoltarea materialului biologic (sânge, urină, materii fecale, conținutul vaginal, spută, bilă, suc gastric) pentru investigațiile de laborator (examen bacterioscopic, bacteriologic, citologic) cu completarea bonului pentru analiză și transportarea corectă a produselor biologice la laborator.	Material biologic prelevat conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	28 ore
UC10. Acordarea asistenței în nașterea fiziologică cu completarea partogramei.	Nașterea fiziologică asistată Partograma completată	Evaluarea respectării algoritmului manoperelor	37 ore
UC11. Aplicarea metodelor nemedicamentoase de analgezie în naștere. Îndeplinirea rolului persoanei de suport în naștere.	Metodele nemedicamentoase de analgezie aplicate. Suportul în naștere realizat	Prezentarea listei activităților realizate	21 ore
UC12. Monitorizarea stării intrauterine a fătului (aplicarea cardiotocografului, aprecierea mișcărilor fetale).	Starea intrauterină a fătului evaluată și monitorizată	Evaluarea respectării algoritmului manoperelor	21 ore
UC13. Îngrijirea nou-născutului sănătos în primele 2 ore după naștere.	Lista activităților de îngrijire a nou-născuților în primele 2 ore după naștere	Prezentarea listei activităților realizate	21 ore
UC14. Îngrijirea lăuzei în perioada post-partum fiziologică.	Lista activităților de îngrijire realizate	Prezentarea listei activităților realizate	35 ore
UC15. Participarea la primirea și predarea serviciului moașei de salon.	Fișa de post a moașei	Prezentarea fișei de post a moașei	21 ore
UC16. Îngrijirea gravidelor cu evoluția patologică a sarcinii în	Lista activităților de îngrijire realizate	Prezentarea listei activităților realizate	35 ore

condiții de staționar.			
UC17. Gestionarea documentației secțiilor de diferit profil din cadrul instituțiilor medicale.	Lista cu documente din secțiile de diferit profil	Prezentarea listei de documente	14 ore
UC18. Pregătirea fizică și psihică a ginecopatei pentru investigațiile de laborator/instrumentale/ funcționale.	Paciente pregătite pentru investigațiile de laborator/ instrumentale/ funcționale	Prezentarea listei activităților realizate	21 ore
UC19. Extragerea indicațiilor din foile de prescripții medicale.	Lista indicațiilor extrase din foile de prescripții medicale	Prezentarea listei de indicații	35 ore
UC20. Respectarea măsurilor regimului sanitar-igienic în sala de naștere/tratament/examinare/lăuzie/ blocul operator cu respectarea cerințelor, ordinelor în vigoare ale MS RM.	Lista cu ordine în vigoare ce țin de regimul sanitar-igienic	Prezentarea listei cu ordine în vigoare	24 ore
UC21. Spălarea aseptică și chirurgicală a mâinilor.	Mâinile prelucrate	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	14 ore
UC22. Îmbrăcarea de sine stătătoare a echipamentului steril.	Lucrător medical echipat	Evaluarea respectării corectitudinii îmbrăcării echipamentului steril	14 ore
UC23. Pregătirea sălii de naștere/tratament/ operație/ examinare pentru lucru.	Sala de tratament/ operație/ pansament, pregătită de lucru conform cerințelor în vigoare	Evaluarea corectitudinii pregătirii sălii de tratament/ operație/pansament pentru lucru	14 ore
UC24. Aranjarea măsuței sterile pentru naștere.	Măsuța sterilă aranjată conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	14 ore
UC25. Pregătirea casoletei pentru sterilizare cu material și instrumentar necesar în asistență la naștere.	Casoleta pregătită conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	14 ore
UC26. Prelucrarea utilajului medical în dependență de tipul lui.	Utilajul medical prelucrat	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	21 ore
UC27. Pregătirea și utilizarea substanțelor dezinfectante unor obiecte de îngrijire a pacientelor, pentru igienizarea sălii de naștere, examinare, pansament, operație și tratament.	Lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP	Prezentarea listei cu substanțe dezinfectante	24 ore
UC28. Dozarea corectă a medica-	Lista remediilor	Prezentarea listei	28 ore

mentelor indicate.	medicamentoase dozate pe perioada stagiului de practică	remediilor medicamentoase	
UC29. Respectarea tehnicii securității în administrarea medicamentelor pe diverse căi.	Medicamente administrate pe diverse căi: i/v, i/m/, s/c, i/d conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei, (numărul de manopere realizate)	28 ore
UC30. Segregarea deșeurilor medicale conform codului de culori.	Ordine în vigoare	Evaluarea respectării gestionării deșeurilor medicale	28 ore
UC31. Înregistrarea pacienților, completarea calitativă a documentației specifice asistenței medicale primare cu introducerea datelor în baza de date.	Lista fișelor, carnetelor, registrelor specifice activității serviciului de asistență medicală primară	Prezentarea listei de documente	7 ore
UC32. Efectuarea programărilor pentru vaccinare, consultațiilor și vizitelor la domiciliu.	Model de algoritm al programărilor	Prezentarea modelului al programărilor	7 ore
UC33. Programarea vizitelor și dirijarea fluxului de pacienți la medicul de familie.	Schema/algoritm al comunicării pentru programare la medicul de familie/medicul de profil	Prezentarea schemei pentru programare la medicul de familie/medicul de profil	7 ore
UC34. Pregătirea psiho-emoțională a gravidei și membrilor familiei ei către naștere.	Consilierea gravdelor/ședința conform pașilor AJUTOR realizată	Evaluarea portofoliului la subiectul consilierii prezentat	7 ore
UC35. Îngrijirea gravidelor în cadrul vizitelor antenatale.	Lista activităților realizate	Prezentarea listei de activități	14 ore
UC36. Trimiterea pacientelor pentru examinare la medicul de familie.	Lista cu examinările planificate	Prezentarea listei cu îndreptările pentru examinare	7 ore
UC37. Efectuarea imunizării categoriilor de populație conform calendarului de vaccinări și situației epidemice.	Lista cu tipurile de vaccinuri realizate conform calendarului de vaccinări	Prezentarea listei cu tipurile de vaccinuri realizate	7 ore
UC38. Realizarea vizitelor la domiciliu.	Lista activităților de îngrijire a lăuzelor/ginecopatelor/nou-născuților	Prezentarea listei de activități de îngrijire	14 ore
UC39. Organizarea activităților de consiliere pentru diferite categorii populaționale.	Lista activităților de consiliere și categoriile de populație	Prezentarea listei cu activități	7 ore

UC40. Promovarea activităților de profilaxie în rândurile populației.	Pliant/ Poster Prezentare în format Power-Point	Prezentarea produsului	14 ore
UC41. Realizarea activităților de screening cervical și glandei mamare.	Lista activităților de screening realizate	Prezentarea listei cu activități	14 ore
UC42. Acordarea asistenței medicale de urgență în diverse stări patologice la etapa de prespital și staționar.	Schema-algoritm a stării de urgență	Prezentarea algoritmului asistenței medicale în urgență	14 ore
UC43. Reflectarea rezultatelor stagiului de practică în actele de totalizare.	Portofoliul stagiului de practică Agenda formării profesionale Raportul stagiului de practică Referința elevului Partograma Gravidograma	Prezentarea publică a portofoliului Susținerea raportului stagiului de practică	7 ore

VI. SUGESTII METODOLOGICE

Organizarea și desfășurarea Stagiul practic - *Practica ce precede probele de absolvire* în instituțiile medico-sanitare, fie ele publice sau private, are ca scop principal dezvoltarea competențelor practice ale elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar. Această practică are ca obiectiv să ateste nivelul de calificare al elevilor și să faciliteze o integrare mai eficientă și rapidă pe piața muncii.

Supervizarea și îndrumarea stagiului de practică sunt responsabilitatea unui cadru didactic metodist din instituția de învățământ și a unui specialist cu experiență din instituția medico-sanitară. Acești supervizori au rolul de a coordona activitățile elevilor pe durata practicii, de a rezolva eventualele probleme care pot apărea, de a asigura respectarea standardelor de securitate și sănătate în muncă, precum și de a verifica constant Agenda formării profesionale pentru a se asigura că obiectivele de învățare sunt atinse.

Managementul activității profesorului metodist/mentorului este asigurată de o gamă de documente reglementative și de evaluare, care sunt perfectate și gestionate în termenii stabiliți.

Nomenclatorul de acte pentru profesorul metodist include:

1. Obligațiunile profesorului metodist/mentor în cadrul stagiului de practică.
2. Raportul de autoevaluare a activității profesorului metodist privind efectuarea stagiului de practică.
3. Registrul de evidență a frecvenței și reușitei elevilor pentru anul de învățământ, propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Pe parcursul realizării stagiului practic- *Practica ce precede probele de absolvire* elevii completează portofoliul stagiului de practică, un set de acte normative, specificate în *Nomenclatorul de acte pentru stagiul practic – Practica ce precede probele de absolvire (Anexa nr.1)*. Activitățile

de perfectare/completare a documentației recomandate stimulează la elevi abilitățile specifice de lucru cu documentația de referință, asigură posibilitatea de evaluare finală a stagiului de practică.

Nomenclatorul de acte pentru *Practica ce precede probele de absolvire* include următoarele documente propuse pentru elevi:

1. Extras din ordinele cu privire la activitatea internă – dezinfectia, profilaxia infecției asociate asistenței medicale, profilaxia infecției HIV/SIDA, profilaxia hepatitelor virale, etc.
2. Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului nr. 192 din 24.03.2017
3. Agenda formării profesionale - model propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.
4. Referința elevului.
5. Raport privind realizarea stagiului de practică.
6. Produsele realizate pe parcursul stagiului de practică (foaia de temperatură, lista cu documente din secția de internare, lista cu ordine despre activitatea curentă a instituțiilor medicale, lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP, registrul pentru selecția medicamentelor și investigațiilor indicate parturientelor și lăuzelor, fișa de post a moașei, proiectul ședinței de pregătire psihoemoțională a gravidei și membrilor familiei ei către sarcină și naștere etc.).
7. Gravidograma/Partograma – modelul propus de Ministerul Sănătății al Republicii Moldova.

Agenda formării profesionale (*Anexa nr.2*) reprezintă un instrument de înregistrare și monitorizare a activităților realizate de către elevi la locul de desfășurare a stagiului de practică. Elevii vor consemna în Agenda formării profesionale sarcinile de lucru planificate și realizate, de asemenea vor fi descrise zilnic activitățile realizate. Activitățile înregistrate în agenda formării profesionale sunt evaluate zilnic prin notă și semnătură de către reprezentantul IMSP.

Calitățile profesionale, atitudinale și psihosociale demonstrate de către elevi pe parcursul stagiului practic - *Practica ce precede probele de absolvire*, sunt evaluate de către specialistul din domeniul practic și specificate în Referința elevului (*Anexa nr.3*), care este semnată de conducătorul din partea unității economice și confirmată cu ștampila. Referința ulterior este arhivată în dosarul personal al elevului.

La finele stagiului de practică, elevul structurează și întocmește un raport despre activitatea realizată în instituția medico-sanitară publică/privată conform cerințelor propuse în model (*Anexa nr.4*). Raportul stagiului de practică se întocmește pe parcursul desfășurării stagiului de practică, iar după finalizarea perioadei stagiului de practică, se prezintă pentru control și avizare conducătorului stagiului de practică. Elaborarea raportului stagiului de practică dezvoltă capacitățile de generalizare și analiză referitor la activitățile realizate.

Evaluarea Stagiului practic - *Practica ce precede probele de absolvire* se va include și completarea Gravidogramei (*Anexa nr.5*) și Partogramei (*Anexa nr.6*).

VII. SUGESTII DE EVALUARE A STAGIILOR DE PRACTICĂ

Activitatea didactică reprezintă un sistem al interferenței celor trei activități: predare – învățare – evaluare, care se desfășoară simultan și asigură eficiență doar în cazul când formează o unitate, o continuitate. Evaluarea competențelor pornește de la definirea clară a acestora, drept capacitate de soluționare a problemelor într-un context dat. Prin urmare, pentru evaluarea abilităților specifice și a competențelor profesionale trebuie identificate cunoștințele acumulate, deprinderile formate, atitudinile și abilitățile dezvoltate.

Obiectivele evaluării formării prin practica vor urmări progresul *moașelor* cu referire la abilitățile specifice și competențele profesionale formate, inițiativa profesională, atitudinile față de

pacient și față de profesia aleasă, interesele privind evoluția personală în diferite activități profesionale. Procesul de evaluare Stagiul practic- *Practica ce precede probele de absolvire* este continuu, obiectiv și deschis.

Utilizând diverse metode de evaluare elevii sunt învățați să aprecieze/evalueze fenomenele și procesele medicale, să aplice cunoștințele dobândite în activități practice, să propună soluții pentru diferite situații. Urmărind formarea specialistului medical, care trebuie să activeze autonom, calitativ, dar și în colaborare și cooperare în echipa multidisciplinară, în relații de parteneriat, este important ca fiecare să-și dezvolte capacități de autoevaluare și evaluare reciprocă, în scopul asigurării acordării asistenței medicale de calitate.

Evaluarea continuă a sarcinilor practice aplicative se realizează în perioada de desfășurare a Stagiul practic- *Practica ce precede probele de absolvire* de către moașa superioară/principală sau asistentul medical superior/principal din instituția medicală.

Cadrul didactic/mentorul din cadrul instituției medicale își va alege setul de metode de evaluare, precum și materiale - instrumente de evaluare, formele de evaluare ce corespund conținuturilor stipulate în capitolul V. Aprecierea se va face în baza de criterii. Criteriile de notare contribuie la formularea unei evaluări obiective. Astfel, în calitate de criterii de apreciere a produsului realizat de către elevi sunt recomandate:

Nr. d/o	Categoria de produs	Criterii de evaluare a produsului
1.	Agenda formării profesionale a elevului	<ul style="list-style-type: none"> ● relevanța completării agendei; ● veridicitatea conținutului expus; ● calitatea prezentării textuale; ● respectarea normelor prestabilite; ● completitudinea agendei.
2.	Produse elaborate	<ul style="list-style-type: none"> ● corespunderea cu standardele de realizare; ● creativitatea; ● calitatea proceselor; ● completitudinea produsului; ● elaborarea și structura produsului; ● calitatea materialului folosit; ● corectitudinea interpretării; ● respectarea termenilor de elaborare.
3.	Proiectul ședinței de pregătire psiho-emoțională a gravidei și membrilor familiei ei către naștere.	<ul style="list-style-type: none"> ● indicarea corectă a termenului ședinței de pregătire psihoemoțională a gravidei și membrilor familiei ei către naștere; ● alegerea corectă a metodelor de instruire a gravidelor și membrilor familiei ei; ● realizarea etapei de captare a atenției; ● stipularea regulilor de grup; ● formularea așteptărilor; ● proiectarea unui pre-test; ● includerea în planul prezentării a subiectelor ce ar corespunde tematicii propuse;

		<ul style="list-style-type: none"> • formularea logică, succesivă a subiectelor din planul ședinței; • selectarea materialului variat, relevant și actual; • utilizarea unor imagini de calitate; • coerența și logica expunerii materialului; • indicarea pe foaia de titlu a portofoliului a: titlului, numelui și prenumelui, specialității, calificării; • proiectarea unui post-test.
4.	Raportul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> • corespunderea raportului stagiului de practică cerințelor stabilite; • corectitudinea formulării conținutului; • conținutul textual al raportului va fi expus într-un limbaj specific medical; • completitudinea raportului; • originalitatea; • creativitatea.
5.	Schema-algoritm	<ul style="list-style-type: none"> • indicarea necesarului pentru realizarea manoperei practice; • pregătirea fizică și psihică a pacientului; • specificarea sursei bibliografice conform căreia se realizează manopera; • respectarea algoritmului manoperei practice; • calitatea informației; • corespunderea conținutului cu subiectul avizat.
6.	Gravidograma	<ul style="list-style-type: none"> • datele referitor la frecvența vizitelor antenatale – conțin informații concrete • datele personale și luarea gravidei la evidență conform termenului de sarcină – conțin informația completă • diagnosticul termenului de gestație – calculat corect • datele obiective sunt aranjate succesiv conform schemei de completarea gravidogramei. • datele dinamicii tensiunii arteriale sunt prezentate ca o analiză care corespunde normei sau cu ilucidarea patologiei presupuse asociate sarcinii • datele băților cordului fetal sunt prezentate ca o analiză care corespunde normei sau cu ilucidarea patologiei presupuse asociate sarcinii • evaluarea evoluției sarcinii în conformitate cu înălțimea fundului uterin – conține informații concrete • evaluarea dinamicii greutății pe parcursul sarcinii gravidei - conține informații concrete • recomandările gravidei conform gravidogramei conțin: data stabilită următoarei vizitei la mf, la specialistul conform patologiei stabilite, regimul de muncă și de odihnă, investigații specifice, medicația specifică.
7.	Partograma	<ul style="list-style-type: none"> • conținuturile fiecărui compartiment partogramei sunt redade corect, detaliat.

		<ul style="list-style-type: none"> ● informația despre pacientă este completă ● este indicată data și ora internării ● este fixată ora scurgeri lichidul amniotic ● este stipulat caracterul lichidului amniotic ● sunt prezente date despre angajarea craniului ● dinamica delatării colului uterin este prezentată corect cu transferul pe linia de alertă. ● traversarea și coborârea căpușorului fetal este redată după regula celor 5/5 ● este corect indicat timpul nașterii ● frecvența contracțiilor uterine este fixată la fiecare 10 minute și marcată corect ● este indicată corect durata contracțiilor uterine. ● sunt corect indicate datele despre tensiunea arterială a parturientei, pulsul ● sunt fixate date despre nivelul proteinei și corpiilor cetonici în urină, diureza. ● datele indicate în partogramă sunt prezentate ca o analiză veridică și logică a evoluției nașterii.
8.	Raportul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> ● corespunderea raportului stagiului de practică cerințelor stabilite, ● corectitudinea formulării conținutului, ● conținutul textual al raportului va fi expus într-un limbaj specific medical, ● completitudinea raportului, ● originalitatea, ● creativitatea.
9.	Portofoliul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> ● respectarea nomenclatorului de acte; ● corectitudinea completării cu produsele din nomenclatorul de acte; ● relevanța; ● veridicitatea; ● completitudinea; ● calitatea prezentării textuale a produselor; ● respectarea normelor prestabilite.

Cerințele de evaluare *Practicii ce precede probele de absolvire* sunt prevăzute în Regulamentul privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar. La evaluare se ține cont de originalitatea, rigoarea argumentației, relevanța și corectitudinea informației, calitatea exprimării, corectitudinea și modul de prezentare a raportului stagiului de practică. Elevul trebuie să prezinte succint rezultatele realizate pe parcursul stagiului de practică, este necesar să evidențieze esențialul din activitatea practică, utilitatea practicii, competențele profesionale formate.

Evaluarea sumativă a stagiului practic - *Practica ce precede probele de absolvire* se va realiza la sfârșitul stagiului practic de către profesorul metodist în baza:

- realizării Curriculumului stagiului practic - *Practica ce precede probele de absolvire* și activității elevului pe parcursul stagiului practic, evaluată de către moașa superioară/principală de asistentul medical superior/principal din instituția medicală prin notarea în agenda profesională;
- completării și prezentării portofoliului: complexitatea *Portofoliului*, corectitudinea completării Agendei de formare profesională, elaborării Raportului cu privire la realizarea stagiului de practică, prezentarea Referinței cu indicarea respectării disciplinei de muncă și existența aprecierii date de conducătorul practicii din partea agentului economic, prezentarea *Gravidogramei competente* a unei gravide supravegheate pe parcursul stagiului de practică și *Partogramei completate* unei nașteri fiziologice asistate;
- calculării mediei simple cu sutimi fără rotungere, formată din notele curente acumulate zilnic și nota acordată pentru portofoliul stagiului de practică.

$$\text{MSP} = (\text{MNC} + \text{NAP}): 2$$

MSP - media stagiului practic

MNC - media notelor curente

NAP - nota acordată pentru portofoliu

Notele obținute la stagiul practic - *Practica ce precede probele de absolvire* se iau în calculul mediei academice semestriale a elevului. Creditele de studii transferabile se acordă pentru nota de promovare 5.00 și mai mult.

VIII. CERINȚE FAȚĂ DE LOCURILE DE PRACTICĂ

Activitatea instituțiilor medico-sanitare publice/private este orientată atât spre protecția sănătății populației, profilaxia, diagnosticarea, tratamentul și reabilitarea bolnavilor, promovarea modului sănătos de viață, cât și spre monitorizarea și dirijarea stagiilor de practică.

Stagiul practic - *Practica ce precede probele de absolvire* se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice/private care asigură servicii de asistență medical perinatală de performanță. Modalitatea de identificare a unității economice pentru desfășurarea stagiului de practică se realizează după cum urmează:

- unitatea economică dispune de department Obstetrical și secții de ginecologie.
- unitatea economică aprobată prin Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova;
- unitatea economică este selectată la propunerea elevului. Analiza și validarea locurilor de practică selectate de elevi se realizează de către Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova aprobă prin ordin instituțiile medico-sanitare publice de stat, private și departamentale în calitate de baze clinice pentru realizarea instruirii practice. Stagiul de practică efectuat în cadrul unităților economice se organizează și se desfășoară în baza Contractului de parteneriat.

Bazele practice – unitățile economice din domeniul sănătății, corespund următoarelor cerințe:

- profilul instituției medico-sanitare publice corespunde conținuturilor de instruire.
- mentorii - personalul medical mediu din instituțiile medico-sanitare publice, responsabil de instruirea practică a elevilor, este instruit în domeniul psihopedagogiei.
- mentorii manifestă respect și reponsabilitate pentru educația profesională a viitorilor specialiști și participă activ în procesul de formare a competențelor profesionale a viitorilor asistenți medicali.
- instituțiile medico-sanitare publice/private manifestă un management instituțional de performanță, participativ, abordat complex și sistemic, încât personalul medical implică activ elevii în procesul de acordare a serviciilor medicale populației;

- instituțiile medico-sanitare publice/private au capacitatea necesară pentru încadrarea tuturor elevilor în activitățile curativ-preventive și de îngrijire;
- multitudinea de servicii medicale prestate de instituția medico-sanitară publică/privată corespunde cu volumul de competențe și abilități necesare pentru antrenare în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură respectarea prevederilor contractului/convenției-cadru de parteneriat privind efectuarea stagiului de practică al elevilor;
- instituțiile medico-sanitare publice/private organizează și asigură condiții corespunzătoare pentru desfășurarea eficientă a stagiului de practică în corespundere cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private desemnează conducătorul de practică din cadrul unității economice din rândul specialiștilor de înaltă calificare și cu experiență în domeniu;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură accesul elevilor la fondul de literatură de specialitate de care dispune unitatea economică, diverse proiecte de dezvoltare, alte materiale, la utilajul și echipamentele corespunzătoare, în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private efectuează instructajul elevilor privind aspecte de organizare și norme de protecție/de securitate a muncii;
- instituțiile medico-sanitare publice/private se includ în procesul de formare prin practică a elevilor, antrenându-se în organizarea și desfășurarea instruirii practice, soluționarea problemelor posibile;
- instituțiile medico-sanitare publice/private evaluează nivelul competențelor profesionale obținute de elev, precum și comportamentul și modalitatea de integrare a acestuia în activitatea unității economice.

Lista orientativă a instituțiilor medico-sanitare publice/private la care se va desfășura Stagiul practic - *Practica ce precede probele de absolvire*:

Nr.	Denumirea instituției medicale
1.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Gheorghe Paladi”
2.	IMSP Institutul Mamei și Copilului
3.	IMSP Maternitatea nr. 2
4.	Spitalul Internațional Medpark
5.	IMSP AMT Botanica
6.	IMSP AMT Rîșcani
7.	IMSP AMT Buicani
8.	IMSP AMT Ciocana
9.	IMSP Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a USMF „Nicolae Testemițanu”

Lista orientativă a locurilor de muncă/posturilor la care se va desfășura *Practica ce precede probele de absolvire*:

Nr.	Locul de muncă/postul	Cerințe față de locul de muncă/postul propus elevului
1.	Secția de internare	Secția de internare asigurată cu necesarul pentru: înregistrarea pacienților; întocmirea actelor medicale; examinarea clinică a pacienților; acordarea asistenței medicale de urgență în caz de necesitate; prelucrarea parțială a bolnavilor; verificarea temperaturii și datelor antropometrice.
2.	Secția obstetricală, secția terapia gravidelor, secția patologia sarcinii și urgențe obstetricale.	Secția va dispune de saloane cu 1, 2, 3 și 4 locuri, sală de proceduri, sală de manipulații, cabinet de diagnostic funcțional, blocuri sanitare și cantină pentru pacienți. Locurile de muncă vor fi asigurate cu necesarul ce ar permite realizarea investigațiilor specifice profilului, acordarea îngrijirilor autonome și delegate pacienților.
3.	Secția de lăuzie	Secția va dispune de saloane mama/copil cu 1, 2 locuri, sală de proceduri, sală de manipulații, cabinet de diagnostic funcțional, blocuri sanitare și cantină pentru lăuze. Locurile de muncă vor fi asigurate cu necesarul ce ar permite realizarea investigațiilor specifice profilului, acordarea îngrijirilor autonome și delegate pacienților.
4.	Bloc operator	Blocul operator al spitalului cuprinde cel puțin o sală de operație, sală preoperatorie, sală postoperatorie, sală de nașteri, cameră destinată depozitării materialelor și instrumentelor, coridoare cu circuit specific, destinate circulației separate a personalului medical și pacienților. Locurile de muncă în blocul operator vor fi asigurate cu echipamente necesare realizării in-tervențiilor <u>chirurgicale</u> .
5.	Secție de ginecologie	Secția va dispune de saloane cu 1, 2, 3 și 4 locuri, sală de proceduri, sală de pansamente, sală de manipulații, cabinet de diagnostic funcțional, blocuri sanitare și cantină pentru pacienți. Locurile de muncă vor fi asigurate cu necesarul ce ar permite realizarea investigațiilor specifice profilului chirurgical, acorda-rea îngrijirilor autonome și delegate pacienților.
6.	Asociații medico-teritoriale, Centre consultativ-diagnostice, Centre ale medicilor de familie, Centre de sănătate	Unitatea de asistență medicală primară dispune de registratură (fișier-informație), post al asistentei medicale coordonatoare, cabinet de triaj, cabinet de examinare ale medicului de familie/pediatru-consultant, cabinetul de vaccinare, cabinetul de eliberare a certificatelor medicale, cabinetul onco-profilactic, cabinetul de proceduri, sala de lucru a asistentelor medicale, serviciile de diagnostică și consultative. Locurile de muncă vor fi dotate cu echipament medical, tehnic, de birou, accesorii medicale și medicamente necesare pentru activitatea serviciului de asistență medicală primară.

IX. RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/p rocurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	CUCTA, D., <i>Farmacologie generală, suport de curs pentru elevi din colegiile de medicină</i> , S.n. (Irocart) , Chișinău, 2023. 314 p., ISBN 978-9975-3338-8-7.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	350
2.	FRIPTU, V., METAXA, I., CERNEȚCHI, O., <i>Afecțiunile purulento-septice în obstetrică</i> , Chișinău, 2005: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 376 p., ISBN 9975-78-448-8.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
3.	FRIPTU, V. și coautori, suport de curs <i>Obstetrică și ginecologie</i> , USMF „Nicolae Testemițanu”, catedra Obstetrică și ginecologie I, CEB Medicina, Chișinău 2018. 288 p.	https://ginecologie.usmf.md/sites/default/files/inlin-e-files/Suport-de-curs-paginat_0.pdf	
4.	FRIPTU, V., MARIAN-PAVLENCO A. și coautori, manual <i>Obstetrică</i> , Chișinău, 2023 : ÎS FEP “Tipografia Centrală”861 p., ISBN 978-5-88-554-203-6.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
5.	GHEORGESCU, BRĂILA, M., BERCESCU, S., <i>Obstetrica, Vol.1</i> , Craiova, 1996, Ed. AIUS, 360 p., ISBN 973-9251-22-6.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
6.	MANOLACHE, A., HORNEȚ, N., ȘCHIOPU, L., et. al., <i>Comunicare și psihologie medicală: Suport de curs</i> , Chișinău, 2016: Tipografia centrală, 384 p., ISBN 978-9975-53-598-4.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
7.	MANOLACHE, A., NEGREAN M. <i>Standarde/ protocoale ale deprinderilor practice, calificarea Asistent medical</i> . Chișinău: Tipogr. Prag -3 SRL, 2008. 434 p. ISBN 978-9975-77-079-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	500
8.	MANOLACHE, A., NEGREAN, M., STEMPOVSCAIA, E., GRECU, A., PINTEAC, O., ABDURAHMANOVA, Z. <i>Protocol/Algoritm al deprinderilor practice, calificarea Asistent medical, ediția a II-a</i> . Chișinău: Tipogr. Prag-3 SRL, 2017. 470 p. ISBN 978-9975-53-888-6.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1085
9.	MARCU, GH., PALADI, GH., ROȘCA, P., METAXA, IA., BUCĂȚARU, L., BANARU, N., CORLĂȚEANU, O., CERNEȚCHI, O., DONDIUC, I., ILIEV, I., MOȘNEAGA, M.,	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1

	MUSTEAȚĂ, A., POPUȘOI, O., ROTARU, M., <i>Obstetrica</i> , Chișinău, 1993: Editura Lumina, 464 p., ISBN 5-372-01222-6.		
10.	MOGA, M.A., <i>Obstetrică-ginecologie</i> , Brașov, 2010, Ed. Universității Transilvania, 359 p., ISBN 978-973-598-010-8.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
11.	NINESCU V., <i>Obstetrica și ginecologia</i> , Ed. Didactică și pedagogică, București, 2006.	Bibliotecă CEMF „Raisa Pacalo”	1
12.	PALADI, GH., CERNEȚCHI, O., <i>Bazele obstetricii fiziologice</i> , USMF „Nicolae Testemițeanu”, Chișinău, 2007, CEP Medicina, 560 p. ISBN 978-9975-945-73-8.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
13.	PALADI, GH., CERNEȚCHI, O., <i>Obstetrica patologică: manual</i> , Vol. 2, Chișinău, 2008, CEP Medicina, 744 p., ISBN 978-9975-915-32-8.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
14.	PALADI GH., MARCU GH., ROȘCA P., METAXA I., CORLĂTEANU O., BANARU N. și coaut., manual pentru studenții universității de medicină și colegiilor de medicină din RM, <i>Obstetrica</i> , Editura Lumina, Chișinău, 1993. 455 p., ISBN 5-372-01222-6	Bibliotecă CEMF „Raisa Pacalo”	50
15.	PRISACARI, V., <i>Ghid de supraveghere și control în infecțiile nosocomiale</i> , Ediția II. Chișinău, 2009: Ed. SRL „T-PAR”, 312 p., ISBN – 978-9975-9959-4-8.	Ghid-supravegherea inf nosocom ed II - 37051.pdf (usmf.md)	
16.	Protocoalele Clinice Naționale.	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova (gov.md) ,	
17.	STEMPOVSCAIA, E., responsabil de ediție, <i>Standarde de îngrijiri - nursing pentru asistente medicale și moașe</i> , Chișinău, 2010: Tipog. GrafemaLibris, 312 p.	15099-15088-Standarde2520de2520ingrijiri2520nursing.pdf (gov.md)	
18.	STRATULAT, P., BALTAG, V., CATRINCI, L., CODREANU, N., COMENDANT, R., CORCIMARI, V., DIUG, V., GLADUN, E., MOLDOVANU, M., <i>Îngrijirea în naștere</i> , Chișinău, 2004, Civitas, 246 p.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
19.	STRATULAT, P., FRIPTU, V., BIVOL, GR., EȚCO, L., STRĂTILĂ, M., MOȘIN, V., ... <i>Principii de organizare și acordare a asistenței perinatale</i> , Ghidul A național de perinatologie, Ediția a 2-a, Chișinău, 2006, Tipografia centrală, 158 p., ISBN 978-9975-	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1

	907-93-4.		
20.	STRATULAT, P., FRIPTU, V., BIVOL, GR., EȚCO, L., STRĂTILĂ, M., MOȘIN, V., ... Serviciul perinatal regionalizat: Niveluri și conținut, Ghidul B național de perinatologie, Ediția a 2-a, Chișinău, 2006, Tipografia centrală, 192 p., ISBN 978-9975-907-94-1.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
21.	STRATULAT, P., FRIPTU, V., BIVOL, GR., EȚCO, L., STRĂTILĂ, M., MOȘIN, V., ... Principii de organizare și acordare a asistenței perinatale, Ghidul A național de perinatologie, Ediția a 2-a, Chișinău, 2006, Tipografia centrală, 158 p., ISBN 978-9975-907-93-4.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	246
22.	STRATULAT, P., FRIPTU, V., BIVOL, GR., EȚCO, L., STRĂTILĂ, M., MOȘIN, V., ... Serviciul perinatal regionalizat: Niveluri și conținut, Ghidul B național de perinatologie, Ediția a 2-a, Chișinău, 2006, Tipografia centrală, 192 p., ISBN 978-9975-907-94-1.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	246
23.	STRATULAT, P., MOȘIN, V., BOLOGAN, I., EȚCO, L., CORCIMARI, V., DIUG, V., SERBENCU, A., PLUGARU, A., CURTEANU, A., DANIL, R., VRÂNCEANU, M., SORICI, N., TURUTA, V., REVENCU, V., Pregătirea psiho-emoțională a gravidei și membrilor familiei ei, Compendiu pentru cadrele medicale care se ocupă cu instruirea pre- și postnatală, ICȘDOSM și C-UNICEF.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	20
24.	SULIMA T., CĂRĂUȘU M., CHITIC L. Ghid de instruire prin simulare <i>Abilități practice și proceduri de bază în obstetrică</i> , Chișinău, 2021.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
25.	ȘTEMBERG, M., GLADUN, E., FRIPTU, V., COROLOVCA, N., Obstetrică fiziologică, Chișinău, 2001, Reclama, 265 p., ISBN 9975-900-74-7.	Biblioteca USMF „Nicolae Testemițeanu”	-
26.	ȘTEMBERG, M., GLADUN, E., FRIPTU, V., COROLOVCA, N., Obstetrică Practică, Chișinău, 2004, Reclama, 428 p., ISBN 9975-932-95-9.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
27.	TITIRCĂ, L., Ghid de nursing cu tehnici de evaluare și îngrijiri corespunzătoare nevoilor fundamentale, București, 2008: Editura Viața medicală românească, 414 p., ISBN 973-	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1

	9320-84-8.		
28.	TITIRCĂ, L., Tehnici de evaluare și îngrijiri acordate de asistenții medicali, București, 2008: Editura Viața medicală românească, 399 p., ISBN 973-9320-67-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
29.	UNGUREANU, E., Standarte de îngrijiri Nursing pentru asistente medicale și moașe/ Asoc. De Nursing din R. Moldova, Chișinău, 2006, Grafema Libris, 320 p., ISBN 978-9975-9952-1-4.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
30.	VÂRTEJ, P., Obstetrică fiziologică și patologică, București, 1996: Editura ALL, 757 p., ISBN 973-571-158-3.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1

X. ANEXE

Anexa nr.1 - Nomenclatorul de acte al stagiului practic *Practica ce precede probele de absolvire*

Anexa nr.2 - Agenda formării profesionale

Anexa nr. 3 - Referința elevului

Anexa nr.4 - Raportul stagiului de practică

Anexa nr.5 – Gravidograma

Anexa nr.6 - Partograma